

درآمدی بر اثرات اصالت بخشی بافت های فرسوده شهر تهران (نمونه موردی: محله مفت آباد)

محمد سلیمانی^۱، سیمین تولایی^۲، یدا... کریمی پور^۳، اسماعیل آقائی زاده^۴*

^۱ دانشیار دانشکده علوم جغرافیایی، دانشگاه تربیت معلم

^۲ استاد دانشکده علوم جغرافیایی، دانشگاه تربیت معلم

^۳ استاد دانشکده علوم جغرافیایی، دانشگاه تربیت معلم

^۴ دانشجوی دکتری جغرافیا و برنامه ریزی شهری دانشگاه تربیت معلم

تاریخ پذیرش: ۹۰/۰۸/۲۷

تاریخ دریافت: ۹۰/۰۶/۰۳

چکیده

«باززنده سازی» بافت های فرسوده در شهرهای ایران، نیازمند آشنایی با روشها و الگوهای مختلف و متفاوتی است. به کارگیری نظریه اصالت بخشی، که برای ارتقای زندگی شهری بر جابه جایی طبقه متوسط به بالا با افراد فقیر، تأکید می کند، یکی از راهبردهایی است که می توان در راستای نوسازی شهری در ایران مورد آزمون قرار داد. هدف اصلی پژوهش حاضر، بررسی اثرات اجرای نظریه اصالت بخشی، با تأکید بر اثرات جابه جایی جمعیت در شهر تهران برای پاسخ گویی به این پرسش است که «باززنده سازی بافت های فرسوده شهر تهران با عنایت به نظریه اصالت بخشی چه اثرات احتمالی در نواحی همجوار و سایر مناطق شهر خواهد داشت؟» برای پاسخ به این پرسش، یکی از محله های واقع در منطقه ۱۳ شهر تهران، به نام «مفت آباد» با استفاده از مطالعات میدانی و پرسشگری از ساکنان، مورد بررسی قرار گرفت. یافته ها حاکی از آن است که با باززنده سازی بافت های فرسوده شهر، با استفاده از نظریه اصالت بخشی، گرچه ممکن است مشکل بافت فرسوده هر نقطه از شهر مرتفع شود، اما پراکنده شدن جمعیت فقیر در شهر، می تواند به بازتولید فضاهای مشابه در سایر مناطق آن منجر شود.

واژگان کلیدی: باززنده سازی، بافت فرسوده، نظریه اصالت بخشی، مفت آباد.

*E-Mail : aghaeizade@gmail.com

* این مقاله برگرفته از رساله دکتری نگارنده تحت عنوان «اصالت بخشی بافت های فرسوده شهرها در فرآیند توسعه شهری - مورد: تهران» است.

An Introduction on the Effects of Originality of Deteriorated Textures of Tehran (A Case Study: Moftabad District)

Mohammad Soleimani

Associate Professor of Faculty of Geographical Sciences, Teacher Training University

Simin Tavalayee

Professor of Faculty of Geographical Sciences, Teacher Training University

Yadollah Karimipour

Professor of Faculty of Geographical Sciences, Teacher Training University

Esmaeel Aghayeezadeh

Student of Geography and Urban Planning, Teacher Training University

Abstract:

Renovation of deteriorated textures in Iranian cities , demands familiarization with different methods and models. Using the theory of originality which emphasizes on replacement of middle to upper class with the poor people for the promotion of life , is one of the approaches which can be tested in line with the urban renovation in Iran. The main goal of the present research is to study the effects of the theory of originality with an emphasize on the effects of population replacement in Tehran to respond to this question: What are the possible effects of renovation of deteriorated textures of Tehran in the neighboring regions and other regions of the city with regard to the theory of originality? In order to respond to this question , one of the districts located in the zone 13 of Tehran ,i.e. Moftabad was studied through field work studies and questioning the inhabitants. The findings indicate that the renovation of deteriorated textures of the city , with the help of theory of originality may remove the problem of deteriorated texture of a spot in a city , but the distribution of poor population in a city can lead to re-creation of similar spaces in its other regions.

Keywords: Renovation , Deteriorated Texture, Theory of Originality, Moftabad .

* This article is taken from the Ph.D. dissertation of Mr. Esmaeel Aghayee Zaded entitled, " Originality og the Deteriorated Textures of Cities in the Process of Urban Development , A Case Study of Tehran".

- ۱- آئینی، محمد(۱۳۸۵)، «وجوه بهسازی و نوسازی بافت‌های فرسوده شهری»، **روزنامه سرمایه**، ۱۳۸۵/۷/۱۱. ##
- ۲- پورجعفر، محمدرضا(۱۳۸۸)، **مبانی بهسازی و نوسازی بافت قدیم شهرها**، چاپ اول، پیام، تهران. ##
- ۳- پیران، پرویز(۱۳۸۷)، **دانشنامه مدیریت شهری و روستایی**، سازمان شهرداریها و دهیاریهای کشور، تهران. ##
- ۴- تقوایی، مسعود و غلامی، یونس(۱۳۸۷)، «بررسی و تحلیل تئوری اصالت بخشی: تغییر کالبدی محلات مرکزی شهرها»، **شهرداریها**، سال نهم، شماره ۸۹، ۱۷-۱۲. ##
- ۵- تیزدل، استیون و دیگران(۱۳۷۹)، «ارزیابی مجدد کیفیت محله‌های تاریخی شهر: منطقه پاستورز، آلبانی، نیویورک»، ترجمه حمید فارسی، **فصلنامه هفت شهر**، شماره ۲. ##
- ۶- ج. جردن، تری و راونتری، لستر(۱۳۸۰)، **مقدمه‌ای بر جغرافیای فرهنگی**، ترجمه سیمین تولایی و محمد سلیمانی، چاپ اول، پژوهشگاه فرهنگ، هنر و ارتباطات، تهران. ##
- ۷- حبیبی، سید محسن و ملیحه مقصودی(۱۳۸۱)، **مرمت شهری**، چاپ اول، دانشگاه تهران، تهران. ##
- ۸- حبیبی، کیومرث، احمد پوراحمد، و ابوالفضل مشکینی(۱۳۸۶)، **بهسازی و نوسازی بافت‌های کهن شهری**، چاپ اول، دانشگاه کردستان. ##
- ۹- رضایی، نعیمه(۱۳۸۸)، «نوسازی شهری، فرآیندی اجتماعی»، **مجموعه مقالات نشریه اینترنتی نوسازی**، سال اول، شماره ۱-۵، ۴۱-۳۳. ##
- ۱۰- رهنما، محمد رحیم(۱۳۷۵)، «معرفی و ارزیابی تئوری اصالت بخشی در فرآیند احیای بافت‌های قدیم شهری(نمونه: محله سرشور مشهد)»، **فصلنامه دانشگاه فردوسی مشهد**، ۹۱-۷۲. ##
- ۱۱- رهنما، محمد رحیم(۱۳۷۵)، **احیای بافت قدیم و توسعه شهری: نمونه بافت‌های مسکونی مرکز شهر مشهد**؛ رساله دکتری، راهنما: دکتر اسفندیار زبردست؛ دانشگاه تربیت مدرس. ##
- ۱۲- رهنما، محمد رحیم(۱۳۸۷)، «اثرات اجرای طرح بهسازی و نوسازی مرکز شهر مشهد بر محله پایین خیابان»، **جغرافیا و توسعه**، شماره ۱۱، ۱۸۰-۱۵۷. ##
- ۱۳- رهنما، محمد رحیم(۱۳۸۸)، **برنامه‌ریزی مناطق مرکزی شهرها**، چاپ اول، دانشگاه فردوسی مشهد، مشهد. ##
- ۱۴- سجادیان، ناهید(۱۳۷۹)، «تحلیل اثر سیاستهای انبوه سازی و برج سازی بر پیکره طبیعی و اجتماعی شهر تهران»، **مجله دانشکده ادبیات و علوم انسانی دانشگاه تهران**، ۳۲۱-۳۰۵. ##
- ۱۵- شکویی، حسین و جلال تبریزی(۱۳۸۲)، «تأثیر نوسازی شهری فن گرا بر ایجاد حس لامکانی، مطالعه موردی پروژه نواب»، **فصلنامه مدرس**، دوره ۷، شماره ۸، ۱۶۲-۱۴۱. ##
- ۱۶- شکویی، حسین(۱۳۷۲)، **جغرافیای اجتماعی شهرها**، اکولوژی اجتماعی شهر، چاپ دوم، مؤسسه انتشارات جهاد دانشگاهی(ماجد)، تهران. ##
- ۱۷- فلامکی، محمد منصور(۱۳۸۸)، **نوسازی و بهسازی شهری**، چاپ سوم، سمت، تهران. ##
- ۱۸- قانعی، محمد رضا(۱۳۸۷)، **گفتگو با متخصصان: گفتگوی مکتوب با معماران و شهرسازان شهر اصفهان**، اندیشه ایران‌شهر، شماره ۹ و ۱۰، ۳۵-۲۹. ##
- ۱۹- کامرانودی، موسی(۱۳۸۷)، «تعاریف فرسودگی و نظام مداخله»، **اندیشه ایران‌شهر**، شماره ۹ و ۱۰، ۳۵-۲۹. ##
- ۲۰- لینچ، کوین(۱۳۷۶)، **تئوری شکل خوب شهر**، ترجمه سید حسین بحرینی، چاپ اول، دانشگاه تهران، تهران. ##
- ۲۱- مختاری، اسکندر(۱۳۸۷)، «فرسودگی و بافت کهن شهر تهران»، **اندیشه ایران‌شهر**، شماره ۹ و ۱۰، ۴۱-۳۶. ##
- ۲۲- مرکز مطالعات و برنامه‌ریزی شهر تهران(۱۳۸۳)، **تشخیص بلوکهای شهری بابافت فرسوده در سطح شهر تهران**. ##

۲۳- مهندسين مشاور گزينه (۱۳۸۶)، طرح منظر شهري محله مفت آباد، مرحله اول، فصل اول. ##
۲۴- مهندسين مشاور گزينه (۱۳۸۶)، طرح منظر شهري محله مفت آباد، مرحله اول، فصل دوم. ##

- 25- Atkinson. Rowland(2003), Introduction: **Misunderstood Saviour or Vengeful Wrecker?** The Many Meanings and Problems of Gentrification, *Urban Studies*, Vol. 40, No. 12, 2343–2350##
- 26- Blake, G. H. & Laeless, R,I(1980), **The Changing Middle Easter city**, Harper & Row Publishers, USA.##
- 27- Bourne. L. S(1993), **The Myth and Reality of Gentrification: A Commentary on Emerging Urban Forms**, ##Urban Studies, Vol. 30, No . 1, 183-189.
- 28- D.essoka. Jonatan(2010), **The Gentrifying Effects of Brownfields Redevelopment**, *Western Journal of Black Studies*, Vol 34, Academic Research Library.##
- 29- Diappi, Lidia & Bolchi, Paola(2008), **Computers, Environment and Urban Systems**, Vol 32, 6–18.##
- 30- Golldge, Reginald.g & Stimson, Robert. J(1997), **Spatial Behavior: A Geographic Perspective**, Guilford, USA. ##
- 31- Hamnett, Christopher and Williams, Peter R(1980), **Social Change in London: A Study of Gentrification**, *Urban Affairs Review*, Vol. 15, 469- 487.
- 32- Lees. Loretta, Slater. Tom, Wyly. Elwin(2010); **The Gentrification reader**; Londn: Routledge##
- 33- Morris ,Alan(2005), **Second wave gentrification in inner-city Sydney**, *cities*, Vol. 23, No. 2, p. 99–108.##
- 34- Nil Uzun. C(2003), **The Impact OF Urban Renewal and Gentrification on Urban Fabric: Three Cases in Turkey**, *Tijdschrift voor Economische en Sociale Geografie*, Vol. 94, No. 3, 363–375##
- 35- Smith .Neil(1996), **The new urban frontier: Gentrification and revanchist city**, Routledge.##
- 36- Smith .Neil, Williams .Peter el al(1988), **gentrification of the city**, British Library cataloguing in publication Data. ##
- 37- Stockdale. Aileen (2010), **The diverse geographies of rural gentrification in Scotland**, *Journal of Rural Studies*, Vol.26, 31–40.##
- 38- Sullivan,Arthur(2005), **Gentrification and crime**, *Journal of Urban Economics*, Vol.75, No.1, 73- 85.##
- 39- Torrens. P.M , Nara. A(2007), **Environment and Urban Systems**, Vol.31 , 337–361.##
- 40- Wang. Jun, Siu Yu Lau. Stephen(2009), **Gentrification and Shanghai’s new middle-class: another reflection on the cultural consumption thesis**, *Cities*, Vol. 26, 57–66.##